

Od Zélandu po Island. Stovka škol učí děti emigrantů češtinu a historii

7. srpna 2016, http://zpravy.idnes.cz/skoly-bez-hranic-027-/zahranicni.aspx?c=A160805_152759_zahranicni_zt

Od útlého věku žijí v zahraničí, rodiče u nich však chtějí pěstovat vztah k Česku. Tři tisíce dětí českých emigrantů po celém světě proto o víkendech v „druhé“ škole studují český jazyk a historii. „Cílem je naučit co největší počet dětí žijících v zahraničí co nejlépe česky,“ říká předsedkyně spolku Česká škola bez hranic Lucie Slavíková-Boucher.

V řecké Soluni funguje výuka českého jazyka pro řecko-české děti od roku 2012.
foto: Česká školička v Řecku - Pierias, Thessaloniki

Před třemi lety se Michaela Enžlová s manželem přestěhovala z Nizozemska, kde dlouhodobě žili, do německého Frankfurtu. Staršímu synovi v té době bylo pět, mladšímu tři roky. „Bylo potřeba vzdělávání řešit. Měli jsme zájem udržovat český jazyk více než jen v domácím prostředí. Šlo nám i o sociální zapojení do komunity česky hovořících lidí,“ vysvětluje důvody, proč vyhledala Českou školu bez hranic. Od loňského roku na škole sama působí na pozici ředitelky.

Do této, stejně jako do ostatních českých škol, které jsou rozesté po všech pěti kontinentech, dochází pravidelně každou sobotu asi stovka žáků. Ve třídách nazvaných například Broučci, Krtečci nebo Rychlé šípky se dovídají o českých dějinách, zeměpisu a především spolu hovoří výhradně česky a učí se český pravopis i literaturu.

„Principem výukového modelu je co nejdříve naučit děti česky, dovést co nejvíce dětí do školního věku a tam je v co nejvyšší možné míře naučit krásnou psanou a mluvenou češtinu. A zároveň v nich vytvořit zájem o české reálie a především o celosvětovém dějinném kontextu - jak se československé dějiny formovaly v rámci celosvětového dění,“ říká Lucie Slavíková-Boucher, která před třinácti lety v Paříži založila první Českou školu bez hranic. „Ideálně dítě vyjde v deváté třídě a bude umět psát bez chyb, krásnou literární češtinou dopisy svým kamarádům nebo láskám do Čech,“ dodává.

Skladba dětí ve školách bez hranic je pestrá: některé jsou bilingvní od narození, jiné se do ciziny přestěhovaly, už když uměly dobře česky. S částí z nich mluví oba rodiče česky, další mají tátu či mámu cizince. Úroveň češtiny u jednotlivých žáků je tak velmi různá, s čímž si učitelé a učitelky musí poradit.

Rodiny ukrajují z víkendů a do školy děti vozí i stovky kilometrů

Bydlet v zahraničí a zároveň pracovat na vztahu k češtině a Česku ovšem není zadarmo. Samotné sobotní docházky do české školy totiž nestačí - rodiče se s dítětem učí látku i během týdne.

„Je to pro ně neskutečně náročné. A je to vlastně obrovský závazek pro celé rodiny. Do naší školy ve Frankfurtu dojíždějí rodiče i ze stokilometrových vzdáleností,“ říká Enžlová.

„Rodina má vlastně o jeden den víkendu méně, nemůže si vyjet někam pryč. Aby dítě splnilo podmínky osvědčení, musí plnit docházku,“ dodává Barbora Navrátilová, která působí jako logopedka rovněž ve frankfurtské české škole.

Motivace dětí k sobotní docházce do české školy se podle ní mění s věkem. „Je to podobné jako u dítěte, které třeba hraje na klavír. V raném období to bere automaticky a neprotestuje. V určitém věku si ale uvědomí, že se v něčem odlišuje od ostatních dětí, motivace výrazně klesá. Je pak na rodičích, aby ho u toho projektu udrželi a motivovali ho,“ říká Navrátilová. Škola tak musí pracovat s celou rodinou. „Nabízet aktivity, které nejsou jen čistě výukou, ale nabídnout zajímavou nadstavbu i pro rodinu, aby jí to bavilo a lákalo se vracet,“ vysvětluje.

Roste zájem o české střední školy. V zahraničí zatím nejsou

Počet škol a mateřských školek sdružených ve spolku České školy bez hranic se za třináct let rozrostl na bezmála stovku. Pět z nich (v Paříži, Londýně, San José v Kalifornii, Frankfurtu a ve Vídni) podepsalo smlouvu s ministerstvem školství a mohou tak svým žákům vydávat osvědčení platné v Česku. Díky vyhlášce ministerstva jsou zahrnuty mezi poskytovatele vzdělání v zahraničí, což vnímají jako faktické uznání od českého státu.

Školy jsou financovány z poplatků rodičů a některé i z podpory ministerstva školství. „Předloni ministerstvo školy v zahraničí podpořilo částkou 1,2 milionu korun. V letošním roce 2,6 milionu korun. Z počátku jsme podporovali 12 škol, v tuto chvíli 32 škol, které v zahraničí působí,“ shrnuje náměstek ministryně školství pro vzdělávání Jaroslav Fidrmuc.

Do škol bez hranic v současnosti dochází asi tři tisíce dětí ve věku od osmnácti měsíců do patnácti let. Střední české školy v zahraničí zatím neexistují. Poptávka po nich však stále roste, neboť děti, které docházejí do Českých škol bez hranic, postupně dospívají do středoškolského věku - v Paříži letos zakončili docházku první deváťáci. „Jejich proslov na konci školního roku ke svým rodičům a mladším spolužákům byl velice zajímavý a ve velice hezké češtině,“ podotýká Slavíková-Baucher.

Výchova světoobčanů

Cílem projektu Česká škola bez hranic je, aby si bilingvní děti byly schopny díky svým jazykovým a kulturním znalostem uchovat českou identitu v zahraničí.

„Ze začátku jsem si myslěla, že naprosto nejdůležitější je předat dětem to češství - lásku k zemi, pochopení českého kontextu. To je pravda. Ale všechno se to musí odehrávat - obzvlášť v dnešní pohnuté době, která není jednoduchá - v kontextu země, kde žijí. Protože už ony samy jsou multikulturní a musí pochopit, že primárně musí respektovat zemi, kde žijí, a musí ji akceptovat,“ vysvětluje Slavíková-Boucher.

„Jde o to, abychom vychovali světoobčany nebo Evropany se vztahem k tomu, co je obklopuje. Tím, že jim prezentujeme druhou kulturu, druhý jazyk a druhý pohled na svět, tím jim to vlastně umožňujeme,“ uzavírá.

Česká škola bez hranic

Jde o mezinárodní síť českých škol. Občanské sdružení zaštiťuje osm subjektů, které se přímo nazývají Česká škola bez hranic (a učí podle jednotného programu), a několik desítek spolupracujících českých škol ze všech kontinentů. Celkem je navštěvuje zhruba tři tisíce dětí. Školy obvykle vznikají jako nezisková sdružení **z iniciativy rodičů, kteří chtějí, aby jejich děti nezapomněly češtinu.**

České školy bez hranic učí **český jazyk a literaturu, dějepis a zeměpis Česka.** Mají vlastní vzdělávací program, který odpovídá požadavkům Rámcového vzdělávacího programu (centrálním osnovám) českého ministerstva školství. Výuka probíhá jen v češtině.

V pátek 5. srpna sdružení v Praze pořádalo mezinárodní konferenci Českých škol bez hranic.

Autor: [Zdeňka Trachtová](#)

Českou školu v Řezně na konferenci zastoupila Radka Bonacková.